

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.516/2016/9.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Tóth György ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Várkonyi Tamás ügyvéd

A per tárgya:

Házastársi vagyontöredék megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 11.P.22.601/2012/47.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.21.664/2014/5-II.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 328.500 (háromszázhuszonnyolcezer-ötszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincsen helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek házastársak voltak, életközösségük alatt H.-n, a M. u. 29. szám alatt telekingatlant vettek és arra lakóházat építettek. Házasságuk hullámszó volt, közöttük több bontóper indult, az egyik per folyamatban léte alatt, 1997. december 16-án házassági vagyontöredék megszüntető szerződést kötöttek. Megállapodásuk alapján a közös vagyomba tartozó g.-i ingatlan, a gépkocsi és a

készpénz a felperes, míg a t.-i, a sz.-i, a siófoki ingatlanok és a M. utcai lakóház az alperes kizárólagos tulajdonába került. A megállapodás kiterjedt arra is, hogy a közös kft.-ből az alperes üzletrészét a felperes magához váltja külön szerződésben meghatározott értékben. A felek rendelkeztek a vagyonmegosztáshoz szükséges ingatlan-nyilvántartási bejegyzésekről. Kijelentették, hogy a házastársi vagyontörség teljes és végleges megszüntetésével azonos értékhez jutottak. A szerződés 5. pontjában foglalt megállapodás szerint a szerződés hatályba lépésétől kezdve vagyongazdálkodásuk teljesen elkülönül, a jövőben közöttük semmilyen jogcímen vagyontörség nem keletkezik, abban az esetben sem, ha a házassági életközösségüket helyreállítják. A jövőre nézve saját vagyonukkal önállóan, szabadon rendelkeznek.

- [2] A házassági vagyontörség megszüntető és kapcsolódó szerződések megerősítése elnevezésű, 1998. február 20-án kötött szerződés rögzíti, hogy a felperes kifizetett az alperesnek 34.300.000 forint üzletrész ellenértéket.
- [3] A felek a 2001. június 11-én kötött szerződéssel a vagyontörségüket részlegesen helyreállították a M. utcai és a g.-i ingatlanokon, a felperes a lakóház, az alperes a g.-i ingatlan 1/2 arányú tulajdonosává vált házastársi vagyontörség helyreállítása címén. A szerződésben a felek rendelkeztek a jogváltás ingatlan-nyilvántartási átvezetéséről. A szerződés szerint a vagyontörség részleges helyreállításának indoka, hogy a bontóperüket közös egyetértéssel megszüntették.
- [4] A 2003. szeptember 3-án létrejött részleges házassági vagyontörséget felbontó szerződésben kijelentették, hogy bontóperük folyamatban van, életközösségüket nem állították helyre, ezért a korábbi megállapodásuktól elállnak. A lakóház és a g.-i ingatlan 1/2 tulajdoni hányada visszakerül az alperes, illetve a felperes tulajdonába, ezzel újra az ingatlanok kizárólagos tulajdonosaivá válnak. A felek rendelkeztek a tulajdonjog bejegyzéséről.
- [5] A bíróság 2003. szeptember 23-án jogerős ítéletével a felek házasságát felbontotta.
- [6] Az alperes 2005. október 25-én értékesítette a M. u. 29. számú ingatlant 39.000.000 forint vételárért és további 3.000.000 forintban részesült a berendezési és felszerelési tárgyak ellenértékeként. Az alperes 2005. november 5-én 11.500.000 forint vételár ellenében megvásárolta a H., E. u. 14/A. szám alatti telekingatlant, amelyen lakóház létesült. Az építkezés befejezése után a felek közösen költöztek be az ingatlanba, a felperes 2010-ben elköltözött.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a felek életközössége 2010 végéig fennállt, kérte elsődlegesen a házastársi vagyontörséget megszüntető szerződés, másodlagosan

részleges, az 5. pontban foglalt rendelkezés semmisségének megállapítását. Ennek jogkövetkezményeként az alperes tulajdonába került ingatlanokon tulajdonjoga helyreállítását és az alperes kötelezését az értékesített ingatlanok vételára fele részének megfizetésére.

- [8] Az érvénytelenségi keresetet arra alapította, hogy a szerződés, illetve ennek 5. pontja jogszabályba, továbbá jóerkölcshöz ütközik és színlelt. A házastársi és élettársi vagyontársaság szabályaira hivatkozással kérte annak megállapítását, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéssel szemben további ingatlanok 1/2 tulajdoni hányadát megszerezte, míg az E. u. 14/A. számú ingatlan kizárólagos tulajdonosa. A felperes előadása szerint a felek életközössége csak 2010-ben szűnt meg, a szerződés valódi célja vagyontársaság volt, az E. utcai ingatlant az élet- és vagyontársaság fennállása alatt közösen vásárolták, illetőleg építették.
- [9] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, állította, hogy a házasság felbontását követően a felek már nem éltek élettársi kapcsolatban, közöttük gazdasági közösség sem volt, ennek létrejöttét a házastársi közös vagyon megszüntetését rendező szerződés kizárta.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest annak ténylegére kötelezte, hogy az E. utcai ingatlanra a felperes tulajdonjogát 1/2 arányban élettársi vagyontársaság jogcímén bejegyezzék. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és rendelkezett a jogváltás ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséről.
- [11] Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy a házassági élet- és vagyontársaság a házasság felbontásával véget ér, ezt követően a felek legfeljebb élettársi életközösségben élhetnek együtt. A felek 1997. december 16-án kötött szerződése a Csjt. 27. § (2) bekezdése szerinti házassági vagyontársaságot megszüntető szerződés, az pedig nem ütközik jogszabályba, hogy a felek a jövőre nézve a teljes vagyontársaságról határozzanak. Önmagában e rendelkezés miatt a szerződés, illetve a vagyontársaságról rendelkező része nem semmis. Ennek következményeként a keresettel érintett ingatlanok, illetve az értékesített ingatlanok vételára az alperes vagyonába tartoznak, arra a felperes vagyoni igényt alappal nem érvényesíthet, a szerződésben foglalt vagyontárgyakat megosztottnak kell tekinteni.
- [12] Tanúvallomásokkal igazolta, hogy a felek együttélése a házasság felbontását követően is folyamatos volt, a vagyontársaságot megosztó szerződés és az ahhoz kapcsolódó valamennyi szerződés azért jött létre, hogy a vagyont aadóhatóság elől mentse. A felperes ugyan színleltésgre nem hivatkozott, de a szerződésekből is következtetni lehet az együttélés folyamatosságára. A tanúvallomások bizonyítják, hogy a M. utcai ingatlan eladása után a felek közös lakhatásának biztosítása céljából történt az E. utcai

telekingatlan megvásárlása, majd a lakóház közös felépítése. Az ingatlanba közösen költöztek be és a felperes elköltözésére csak 2010. évben került sor. A felek szándéka alapján ez a vagyonelem az élettársi közös vagyonukba tartozik és az azonos mértékű szerzési arányra tekintettel a felek személyenkénti 1/2 arányú tulajdona. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a telekvásárlásra vonatkozó adásvételi szerződés szerint az alperes az ingatlanon kizárólagos tulajdonjogot szerzett, bizonyította az is, hogy a vételárat a bankszámlájáról felvett összegből egyenlítette ki, továbbá az építési engedély és valamennyi számla az alperes nevére szólt. A felek viszonyában azonban ez egy alkalmazott technika volt, mert az 1997. évben kötött szerződéstől kezdődően az volt a cél: a vagyont az alperes vagyonaként mutassák ki, elkerülve ezzel, hogy a felperes által irányított cégek működése, vagy bármely ok miatt a felperes vagyona végrehajtás alá kerüljön.

- [13] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [14] Ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság által a per fő tárgya tekintetében megállapított tényállás helyes, az ebből levont jogi következtetés azonban téves. A felek az 1997. december 16-án létrejött szerződéssel a házassági vagyonközösséget megszüntették és a szerződés 5. pontjában a jövőre nézve viszonyukban vagyonekülönítő rendszer alkalmazásában állapodtak meg. A szerződésnek ez a pontja azt is kimondta, hogy a jövőben közöttük semmilyen jogcímen nem jöhet létre vagyonközösség. Az elsőfokú ítéletnek a szerződés érvényességével kapcsolatos döntése a felek fellebbezésének hiányában jogerőre emelkedett, ebből következően a szerződés 5. pontját érvényesnek kell tekinteni és alkalmazni kell. Ebből következően az élettársi közös szerzés is kizárt a felek jogviszonyában, ezért a felperes ilyen címen az alperessel szemben igényt nem érvényesíthet. Az érvényes szerződési jognyilatkozattal szemben az esetlegesen közösen lebonyolított építkezés ténye nem bizonyítja a vagyonközösség fennállását. Nincs jelentősége annak sem, hogy a házasság felbontását követően a felek élettársi életközösségben éltek-e vagy sem. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolásából a felek élettársi kapcsolatára vonatkozó részeit mellőzte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság, harmadlagosan az elsőfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozat hozatalára. Jogszabálysértésként a Pp. 206. § (1) bekezdését, a Pp. 221. § (1)

bekezdését, továbbá az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 216. § (1) bekezdését jelölte meg.

- [16] A felülvizsgálati kérelem részletes indokai szerint a másodfokú bíróság elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, abból azonban téves jogi következtetést vont le. A bizonyítékokat helytelenül mérlegelte, döntése alapjául anyagi jogi jogszabályokra nem hivatkozott, ezért megalapozatlanul, jogszabályi hivatkozás nélkül utasította el a keresetet.
- [17] Jogszabálysértéssel állapította meg, hogy az elsőfokú ítéletnek a házassági vagyonközösséget megszüntető szerződés érvényességével kapcsolatos döntése fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény értelmében a bíróságnak elsődlegesen a szerződés létrejöttéről kell hivatalból állást foglalnia. A létrejött szerződés esetén a bíróság elsőként a semmisségi okokat hivatalból vizsgálja. A szerződés nem létező voltának, vagy semmisségének hivatalból történő észlelése a másodfokú bíróságnak is kötelezettsége. A másodfokú bíróság ezért nem tekinthette volna érvényesnek a házassági vagyonközösséget megszüntető szerződést.
- [18] Az elsőfokú ítélet megállapításától eltérően, a felperes semmisségi okként a színleltséget megjelölte, az ítélet indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság megállapította a szerződés semmisségét színleltség jogcímén, de ennek ellenére értékelte a szerződés 5. pontjában foglalt vagyonekülönítő rendelkezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást helyesnek tekintette, ezért meg kellett volna állapítania a szerződés semmisségét.
- [19] A felperes már a fellebbezési ellenkérelmében is hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet helyes megállapítása szerint a vagyonközösséget megszüntető szerződés megkötése során a felek akarata valójában vagyontmentési célt szolgált.
- [20] A Pp. 3. § (2) bekezdése és a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a jogcímhez kötöttség nem érvényesült, ezért a felülvizsgálati eljárásban is megállapítható a keresettől eltérő bármely jogcímen a felperes tulajdonszerzése.
- [21] A szerződés semmissége folytán a szerződés 5. pontjában foglalt kikötés, a jövőre vonatkozó vagyonekülönítés nem alkalmazható és miután az élettársi vagyonközösség 2010-ig bizonyítottan fennállt, az elsőfokú bíróság a Ptk. 578/G. § (1) bekezdése alapján helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a felperes az E. utcai ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát megszerezte. Az EBH 2010.2227. számú elvi bírósági határozat alapján a felperes az ingatlanra vonatkozó tulajdoni igénye vagyommérleg előterjesztése nélkül is érvényesíthető. Az élettársi közös vagyon mellett szóló törvényi vélelem megdöntésére nem alkalmas az alperes ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett kizárólagos tulajdonszerzése és az sem, hogy az építkezéssel kapcsolatos számlák melyik fél nevére szólnak.
- [22] A vagyonközösséget megszüntető szerződés teljesítésével, vagyis a szerződés szerinti vagyonmegosztással a szerződés megszűnik, az további joghatást nem vált ki. A szerződés 5. pontjában foglalt

kikötés pedig nem releváns, mert a szerződés megkötését követően a felek ráutaló magatartással létrehozták a vagyontársaságot, illetve az közöttük létrejött. A felek az élettársi kapcsolat fennállása alatt szereztek az E. utcai telekingatlant, arra közösen építkeztek, az építkezés befejezése után beköltöztek és a felperes 2010. évi elköltözéséig abban közösen laktak. Így a szerződés 5. pontjában foglalt kikötést ráutaló magatartással módosították, közöttük az élettársi közösség idejére vagyonegyesítés jött létre. Álláspontja alátámasztására hivatkozott a BH 2007.122. és a BH 2012.66. szám alatt közzétett határozatokra annak kiemelésével, hogy az élettársak az élettársakra irányadó törvényes vagyontársasági rendszertől szerződéssel eltérhetnek, amely nincs alakításokhoz kötve. Emellett a felperes tulajdonszerzését a perben tanúvallomások igazolják és számos, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt egyedi ügyben hozott döntés alátámasztotta a szerződés színlelt, semmis voltát.

- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a mérlegelés a bíróság tevékenysége, de annak esetleges helytelen volta csak rendes jogorvoslati eljárásban támadható.
- [24] A felülvizsgálati kérelem további hivatkozásai pedig a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság megállapította vagyontársaságot megszüntető szerződés érvényességét, a felperes az elsőfokú ítélet ellen fellebbezést nem terjesztett elő, ezért a felülvizsgálati kérelmében ezzel kapcsolatos előadásait a Kúria már nem veheti figyelembe.
- [25] A szerződés színlelttségét csak a felperes és tanúi állították, a felek azonban a szerződésben foglaltakat több alkalommal megerősítették, az a nevesített vagyontárgyak tekintetében foganatba ment, az ingatlan-nyilvántartásban a tulajdonosváltást átvezették.
- [26] Végül kiemelte, hogy a felperes csak az E. utcai ingatlant illetően hangsúlyozta az életközösség folyamatos voltát, holott ez számos, a felperes tulajdonába került vagyontárgyat érinthetne.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [27] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [28] A felperes a felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróságot terheli a semmisségi ok hivatalból történő észlelésének kötelezettsége. Erre azonban két feltétel együttes fennállása esetén kerülhet sor: az elsőfokú eljárás adatai alapján a semmisség egyértelműen megállapítható és azt az elsőfokú bíróság nem észlelte. Ha ugyanis az elsőfokú bíróság ítéletében az adott semmisségi okkal már foglalkozott és döntését a fél fellebbezéssel nem támadta, a másodfokú eljárásban a semmisségi ok hivatalból történő észlelése a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaiba [Pp. 253. § (3) bekezdés] ütközne, illetve a

rendelkezési elvet [Pp. 3. § (1) bekezdés] sértené, ha a másodfokú bíróság erre vonatkozóan más döntést hozhatna [2/210. (VI. 28.) PK vélemény].

- [29] A perbeli esetben egyik feltétel sem valósult meg.
- [30] A vagyonközösséget megszüntető szerződés egyértelmű semmissége színleltség okán nem állapítható meg. A szerződés megkötésekor ugyan felmerülhetett a jelentős vagyonra vonatkozó, harmadik személy jogát sértő fedezetelvonás közös szándéka is. A döntő körülmény azonban az volt, hogy a felek minden esetben a házasságuk felbontására irányuló egyező szándékukra figyelemmel a bontóper megindítása után, illetve életközösségük helyreállítását követően, az akkor folyamatban volt bontóperük szünetelése alatt, vagy megszűnése után kötött szerződésekkel döntöttek a vagyonközösség teljes, illetőleg részleges megszüntetéséről, vagy helyreállításáról. Az erre vonatkozó megállapodások foganatba mentek, az ingatlan-nyilvántartásban a tulajdonosváltozást átvezették, a felperes az alperes üzletrészenek jelentős összegű ellenértékét teljesítette.
- [31] A fentieken túlmenően az elsőfokú bíróság az érvénytelenségi keresetet érdemben elbírált és a felek a keresetet elutasító döntést fellebbezéssel nem támadták. A másodfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítéletnek a szerződés érvényességével kapcsolatos döntése jogerőre emelkedett. Ennek további következményeként a Kúria sem köteles a semmisség hivatalból vizsgálatára. A Pp. 271. § a) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen. E rendelkezés helyes értelmezése szerint kizárt a felülvizsgálat az elsőfokú ítéletnek az első fokon jogerőre emelkedett [Pp. 228. § (3) bekezdés] rendelkezése ellen is.
- [32] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a szerződést és annak 5. pontját érvényesnek kell tekinteni. Az érvényes szerződés a feleket és a bíróságot is köti, ezért a jogvita elbírálása során alkalmazni kell. A szerződés 5. pontjának egyértelmű rendelkezése szerint a felek a házasság felbontását követő kapcsolatukban minden jogcímre kiterjedően kizárták a közös vagyonszerzést, ezért a felperes az ingatlanra a felek jogviszonyára irányadó Ptk. 578/G. § (1) bekezdésére alapítva élettársi közös szerzés címén igényt nem érvényesíthet.
- [33] A felek vagyoni viszonyaikat mindenkor írásba foglalt szerződéssel, az akkor aktuális közös akaratuknak megfelelően rendezték, módosítva az eredeti megállapodás egyes rendelkezéseit. A szerződések alapján a vagyontárgyakat birtokba vették, a földhivatal a tulajdonjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte. E körülmények és a felperes által hivatkozott, a 2010. évig tartó együttélés, továbbá a közös építkezés együttes értékelése alapján sem vonható le az a következtetés, hogy a felek a szerződés 5. pontjában foglalt rendelkezést ráutaló magatartással módosították. Ellenkezőleg, a fenti körülményekből éppen az következtethető, hogy a felek a szerződés közös vagyonszerzést kizáró rendelkezésétől a

h.-i ingatlan tekintetében sem tértek el.

- [34] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [35] A Kúria az ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.
- [36] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében köteles az alperest megillető felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. A Kúria ennek arányos mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdése alapján határozta meg. A le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezés az Itv. 74. § (3) bekezdésén, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén alapul.

, 2016. szeptember 20.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Pataki Árpád s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő